

Foto's lezen.

Werksheet bij de training 'beeldanalyse voor fotografen'.

0 Training beeldanalyse

Inleiding

Het analyseren van een foto kan je goed in twee stappen doen. Eerst ga je na waar de afbeelding over gaat, de inhoud dus. Daarna analyseer je hoe die inhoud verteld wordt - de manier waarop gefotografeerd is.

Hieronder volgen zestien punten waar je dan op zou kunnen letten.

Punt 1 tot en met 5 gaat daarbij over de inhoud van de afbeelding: wat is er aan de hand? Met welke middelen wordt dat duidelijk gemaakt?

In de punten 6 tot en met 16 komt de vorm aan bod: op wat voor manier, met welke fotografische technieken wordt het verhaal verteld? Het smaakje dat aan de boodschap gegeven wordt.

Als de analyse gedaan is heb je de bouwstenen voor je liggen. Wat moet je daar nu mee? Een volgende stap is: de synthese - het op een of andere manier weer samen brengen. Dat wordt onder punt 17 behandeld.

1 - Inhoud: wat is het verhaal dat de foto vertelt?

01 Benoemen van dingen op de foto.

Verskillende soorten tekens:

1a Iconen

Je ziet wat het is: je weet het door te kijken.

1b Indexen

Is een verwijzing naar wat er is of was, je weet het door te kijken en dan te redeneren.

1c symbolen

Verwijst naar iets anders, meestal op basis van afspraken.

1d tekst

Communiqueert op basis van afspraken.

02 Gestalt

De trucs die ons bewustzijn gebruikt om visueel grip te krijgen op de chaotische werkelijkheid om ons heen.

2a Wet van voorgrond en achtergrond.

We ordenen de omgeving door een scheiding aan te brengen tussen dichtbij en ver weg.

2b Wet van continuïteit

Dingen in elkaars verlengde trekken we door tot één vorm

2c Wet van nabijheid

Dingen die dicht bij elkaar staan beleven we als één ding

2d Wet van gelijkheid

Dingen die er hetzelfde uit zien horen bij elkaar.

2e Wet van gelijke bestemming

Dingen die dezelfde richting op gaan horen bij elkaar.

2f Wet van geslotenheid

Dingen die omkaderd zijn horen bij elkaar.

2g Wet van de eenvoud

Wij nemen dingen waar in de meest eenvoudige vorm.

03 Herhaling en ritme in de foto.

Vormen en thema's komen op verschillende manieren terug.

3a Herhaling

3b Ritme

04 Betekenis van dingen op de foto.

Interpreteren van de boodschap door te combineren wat je beschreven hebt.

4a Geen betekenis

Losstaande dingen, waar geen verband tussen is te leggen.

4b Betekenis geven

Twee dingen die op de foto staan geven betekenis aan elkaar. Witte kleding + stethoscoop = arts, of: witte kleding + kwast = schilder.

4c Tijdsaspect

Als uit de foto duidelijk is af te leiden wat er daarvoor gebeurd is, of daarna gaat gebeuren is er een verhalende foto.

05 Versterken van de betekenis: contrasten

Tussen twee dingen wordt een verschil zichtbaar of benadrukt door een contrastwerking tussen beide.

5a Vormcontrasten

Bijvoorbeeld groot tegenover klein, hard tegenover zacht, of zwaar tegenover licht.

5b Motiefcontrasten

Gaat over de inhoud of betekenis van het afgebeelde. Vrolijk tegenover verdrietig, machtig tegenover machteloos.

5c Kleurcontrasten

Contrasten tussen complementaire kleuren bijvoorbeeld rood-groen, of Warme en koude kleuren, bijvoorbeeld } oranje-ijsblauw

5d Doorbreken van de eenheid

Een klein afwijkend element versterkt de eenheid van de rest.

2 - Vorm: hoé wordt het verhaal vertelt?

Welke fotografische technieken zijn er gebruikt om de boodschap een bepaalde lading te geven?

06 Scherppte en Onscherppte

6a Beweging

Bewegingsonscherpte, al dan niet meegetrokken.

6b Trillingsonscherpte

6c Scherptediepte

Korte scherptediepte door korte opnameafstand (geleidelijk verloop van onscherp-scherp-onscherp).

Korte scherptediepte bij telelenzen (verloop scherp naar onscherp gaat vaak abrupter)

07 Standpunt

7a Afstand tot het onderwerp

Stijl perspectief: foto van dichtbij genomen (grootteverschillen tussen voor- en achtergrond, afstand tussen onderwerpen lijkt groot).

Vlak perspectief: van veraf gefotografeerd (onderwerpen even groot, lijken dicht bij elkaar te staan).

7b Hoogte van de camera.

Hoogte: Door opkijken tegen, of neerkijken op, lijkt je onderwerp lijkt groot of klein te zijn.

Creëren van hoogteverschillen. Laag standpunt: onderwerpen die dichtbij staan komen hoger in beeld, en omgekeerd.

7c Kantelen van de camera.

De hoogte van de horizon verandert: benadrukken van afstand, of van weidsheid.

Daarnaast: divergetrende of convergerende vertikalen.

08 Plaatsing van het onderwerp in het vlak

8a In het midden

8b In de Gulden snede

8c Aan de rand van de afbeelding

8d Volgens de regel van derden

8e Volgens de diagonaalregel

09 Inkadering

9a Krap

9b Ruim

9c Open kader

10 Beeldverhouding

10a Vierkant

10b Panoramisch

11 Klassieke composities

11a Symmetrie

11b Driehoekscompositie

11c Circulaire- en centrale compositie

11d Lineaire compositie

11e Overallcompositie

12 Leesbaarheid en structuur.

Het skelet van de afbeelding.

13 Beeldrichting

13a Leesbaarheid

Met de kijkrichting mee kijkt lekker weg, tegen de kijkrichting in 'leest' lastiger.

13b Naar je toe of van je af

13c Weggaan of terug komen

Beweging naar rechts: op weg. Naar links: teruggaan.

13d Positief of negatief

14 Licht

14a Richting

Frontaal, zijlicht, tegenlicht.

14b Contrast

Hoog of laag contrast

14c Hardheid

Hard of zacht licht

15 - De toonschaal van de foto

15a Hoog contrast.

15b Laag contrast

15c Low key

15d High key

16 Kleur

16a Esthetisch

Mooi of niet, erg persoonlijk.

16b Symboliek van kleuren

Rood als kleur van de liefde

16c Psychologisch effect

Vrolijke of sombere kleurencombinaties

16d Aantal kleuren in de foto

Eén kleur: ton-sur-ton. Rust. Dure, chique uitstraling.

Twee: complementaircontrast en warmkoudcontrast: kleuren versterken elkaar.

Drie of meer kleuren: kleur-tegen-kleurcontrast. Levendig. Goedkoop.

17 - De synthese

De analyse is klaar - de foto is ontleend in zijn onderdelen.

Hoe kan je dit gebruiken om tot een eindoordeel, of beslissing te komen?

Het is daarbij belangrijk om je te realiseren dat elke fotografische techniek een bepaald effect op de kijker heeft. Het kan zinvol zijn om na te gaan welke effecten met elkaar in overeenstemming zijn, en hetzelfde effect geven aan de foto.

We gaan daarbij op zoek naar formalistische consistentie.